

sprzedaz takową za nieprawą, przeciwną chwale Bożej i woli przodków, uznał ją za zadną i nie była, kollacją zaś przywraca Mik. Czartoryskiemu, synowi Jerzego. Przychylając się następnie monarcha do prośby Mikołaja, wciela 1630 r. Peresopnicę z gruntami i budynkami do mansyonaryi klewańskiej na wieczne czasy (*)—Wieś ta, mająca wały opasujące niegdyś istniejące zamczysko, leży 1½ mili od Klewania, a pół mili od rozwalin zamku Żukowa.

Równne nad rzeczką Ustyą i wielkim stawem. Jedno z dawniejszych miasteczek w tej części kraju, otrzymać mogło nazwę od położenia swego na równym miejscu. - Na początku XVI wieku należało do jakiejś owdowiałej księżny: Maryi Siemionowój Rowieńskiej, której zachodzący spór z Dziewszycami o majątności miejskie, roztrygła 1515 roku Zygmunt I. (**). Że majątność ta należała do ks. Ostrogskich, dowodzi zapis 1548 r., mocą którego Beata z Kościeleckich, wdowa po ks. Eliaszu, uposaża kościół w Równem. Przechodząc miasto przez różne ręce, stało się własnością ks. Lubomirskich; z tych Józef Ssta Romanowski, otrzymał przywilej 1778 r. na jarmark czteroniedzielny, poczynający się w dniu ś. Jerzego podług kal. rusk. — Jest tu pałac przekształcony z dawnego zamku.

2. POWIAT WŁODZIMIERSKI.

Włodzimierz (Vladimiria, Vlodimeria) nad rzeczką Ług. Pierwiastkowych dziejów miasta, trudno się dobać; giną one w odległej, a nierozświeconej starożytności. Powszechnie utrzymują: iż Włodzimierz W. ks. kijow-

(*) Z archiwum głów. w Warszawie.

(**) Ob. Źródła do dziejów pols. II, 390.—Wzmiankowana księżna, czy nie jest Olizarowa? Niesiecki bowiem pod Iwanem ks. Ostrogskim mówi: druga jego córka (nie wyraża imienia), 'za kniazia Siemiona Olizara wydana. T. L.

ski, oparłszy swój oręż o Bug, założył gród od swego imienia nazwany; dzieląc zaś państwo około 1000 r. między 12 synów, przeznaczył Poświzdowi ziemie wołyńskie, które od głównego miasta przybrały nazwę księstwa Włodzimierskiego. Mnożące się rozterki i zamieszania między książętami ruskimi, dotkliwie czuć się dawały miastu, które oblegane i zdobywane, mianowicie 1097 i 8, 1123 i t. d. zmieniało swych władców. Korzystając Kazimierz Sprawiedliwy z ich wojen domowych, zabrał 1179 r. przyległe koronie prowincye, osadził Włodzimierz załogą i Starostę w nim postanowił. Chwilowy był to zaór, miasto znowu należeć poczęło do książąt ruskich, a 1240 r. srodze przez Tatarów zniszczone zostało. Ostatnim panującym był Włodzimierz, kiedy 1320 r. obróciwszy Gedymin szabłą na książąt ruskich, obległ najprzód zamek tutejszy. „Bronili się oblężeni, póki im nie przyszedł na odsiecz sam książę, prowadząc Wołyńców z Tatarami. Wydana bitwa pod zamkiem, w czasie której Włodzimierz poległ. Przestraszeni śmiercią księcia Wołyńcy, poddali się zwycięzcy, a zamek mu bramy otworzył.“ (*) Po zgonie Gedymina, otrzymał jeden z jego synów Lubert ziemie wołyńskie, lecz wojując z Kazimierzem W. postradał 1349 r. Włodzimierz i inne grody; drobniejsi zaś kniaziowie, wykonawszy wierności przysięgę, przy swoich własnościach zostawieni. Wezwawszy Lubart pomocy Litwy i Tatarów, odzyskuje 1350 r. Włodzimierz jakoteż znaczną część Wołynia, który przyznany mu został zawartą 1366 r. zgodą; królowi zaś dostał się zamek włodzimierski. „Liczne są w historii przykłady, że królowie ustępując powiatów lennym possessorom, zachowywali dla siebie zamki główne i swojemi one załogami osadzali, dla utrzymania supremii dominii ziem puszczonej, i onych w powinnem posłuszeństwie utrzymania.“ (**) Na miejscu gdzie sta. koś. katedr., zaczęł Kazimierz W. murowaną wznosić warownią; wielkie

(*) Naruszewicz.

(**) Tenże.